

KUNSTPLAN FOR STORGATA NORD

Innholdsfortegnelse

Innledning / bakgrunn	s. 3
Kunstutvalgets sammensetning og arbeidsform	s. 5
Byggeprosjektet / gateprosjektet	s. 6
Arkitekturen, fysiske rammebetingelser og historisk kontekst	s. 8
Arkitektoniske stilarter	s. 9
Vern	s. 9
Eksisterende kunst i området	s. 9
Brukere og publikum	s. 10
Visjoner og overordnet målsetting for kunsten	s. 11
Budsjett	s. 12
Framdrift	s. 13
1 Storgata / Fredrik Langes gate	s. 14
Arkitektur	s. 15
Kunst	s. 15
Visjoner for kunstprosjektet, brukere og publikum	s. 15
Framdrift	s. 17
2 Storgata / Torgallmenningen	s. 18
Arkitektur	s. 19
Kunst	s. 19
Visjoner for kunstprosjektet, brukere og publikum	s. 20
Framdrift	s. 22
3 Storgata / Bispegata	s. 23
Arkitektur	s. 24
Kunst	s. 24
Visjoner for kunstprosjektet, brukere og publikum	s. 24
Framdrift	s. 26

KUNSTPLAN FOR STORGATA

Innledning / bakgrunn

I forbindelse med omfattende rehabilitering av nordre del av Storgata, fra Fredrik Langes gate til Bispegata, har Tromsø kommune involvert kunstkonsulenter tidlig i prosessen, slik at kunsten kan integreres i byggeprosjektet og følge byggeprosjektets fremdriftsplan. Kunstkonsulentene leverte en prinsipplan for kunst i oktober 2021. Det tverrfaglige kunstutvalget i Tromsø kommune bevilget, på bakgrunn av prinsipplanen, midler til gjennomføring av kunstprosjektene i Storgata nord.

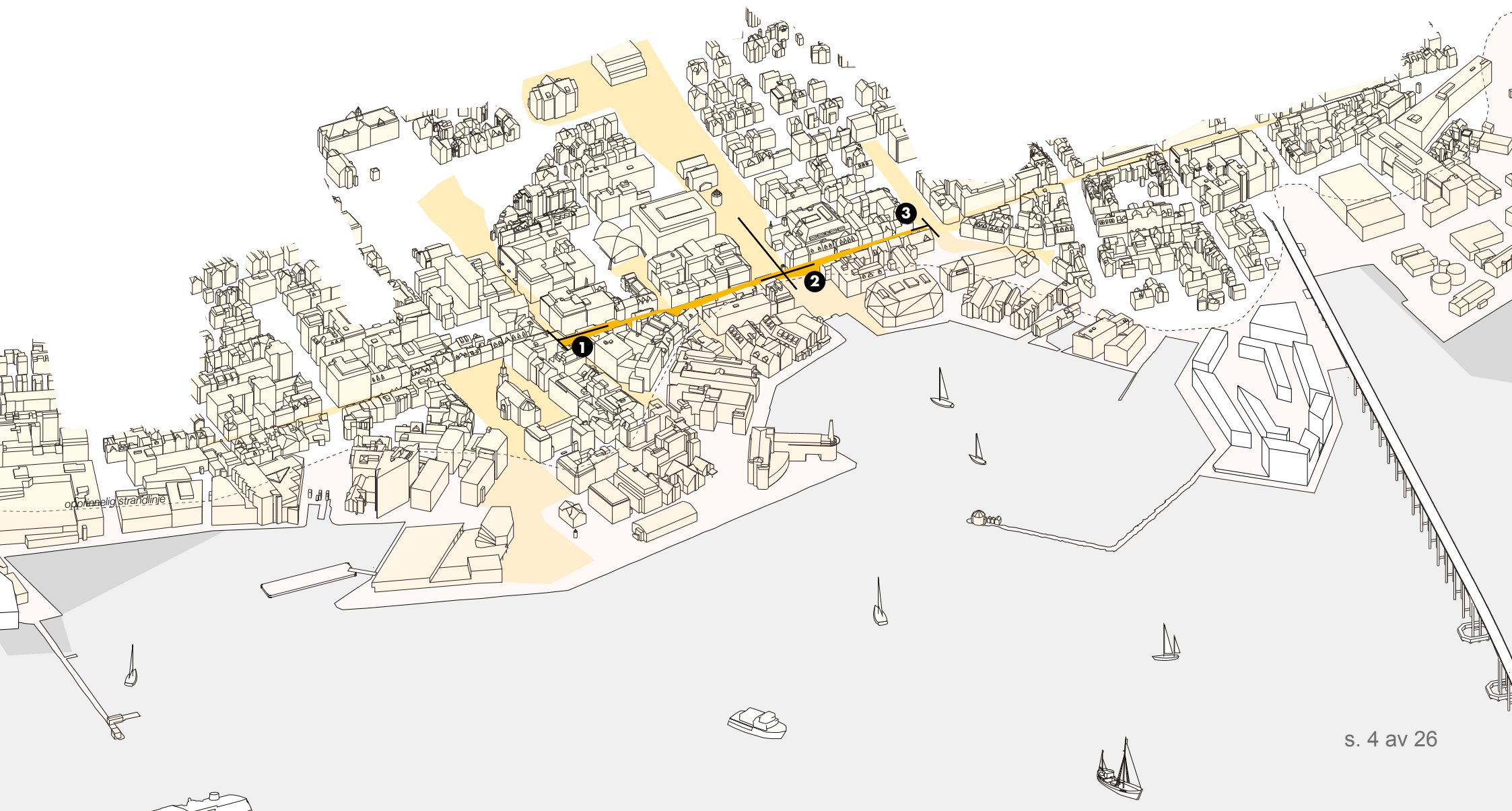
Tromsø kommune har vedtatt «Strategi for uterom 2016-2030», der enkelte områder er avsatt til kunstområder, og kunsten er foreslått å spille en rolle i utformingen av sentrale byrom. Kunst i byrommene er en viktig del av Tromsø som et arktisk forbilde, der kunsten er med på å bidra til opplevelser, refleksjon, aktivitet og gode møteplasser. Storgata er et så sentralt byrom i Tromsø at det ved en oppgradering er riktig og også vurdere utplassering av kunstverk. Kunst bør inn i en tidlig fase av planleggingen slik at kunsten kan integreres i Storgata som byrom, enten i enkelte soner og/eller som del av den helhetlige opplevelsen og uttrykket.

Kunstkonsulentene har sammen med prosjektgruppen lokalisert egnede steder langs hele prosjektstrekket, hvorav tre steder skiller seg ut. De utvalgte tre stedene har fine muligheter for ulike kunstprosjekter som kan tematisere grensene mellom det offentlige og private, demokrati og representasjon, samt innskrenkende versus fri bruk av det offentlige rom med et skrått blikk til det som kan synes å være et samfunns ubegrensede behov for nye og utvidede sikringstiltak.

De tre stedene er:

- 1 Storgata / Fredrik Langes gate
- 2 Storgata / Torgallmenningen
- 3 Storgata / Bispegata

- 1 Storgata / Fr. Langes gate
- 2 Storgata / Torgallmenningen
- 3 Storgata / Bispegata

Kunstutvalgets sammensetning og arbeidsform

Kunstutvalgets sammensetning og arbeidsform

- Nina Mathisen, kunstrådgiver i Tromsø kommune og prosjektleder for kunst i Storgata nord.
- Berit Steenstrup og Viel Bjerkeset Andersen, kunstkonsulenter oppnevnt av Tromsø kommune og ledere av kunstutvalgene.
- Alexandra Dons / Kenneth Hellvig, prosjektleder veg, seksjon for byutvikling, Tromsø kommune
- Mari Bergset, Lo:Le arkitektur og landskap AS
- Anita Veiseth, Verte landskap AS
- Kenneth Dallager, Hinnstein AS

For hvert kunstprosjekt utvides kunstutvalget med representanter spesifikt for hvert sted:

1 Storgata / Fredrik Langes gate

- Reprerresentant fra eier av Storgata 70/72 - Mats Sæverud, direktør, Triko
- Reprerresentant fra eier av Storgata 74 - Raymond Gjertzen, salgs - og markedsansvarlig, Pellerin
- Brukerrepresentant

2 Storgata / Torgallmenningen

- To brukerrepresentanter

3 Storgata / Bispegata

- Brukerrepresentant fra Perspektivet museum - Marthe Tolnes Fjellstad, kurator

Norges Handikapforbund, NHF, er høringsinstans underveis i prosessen i prosjektet Storgata / Bispegata.

Formidling

Tromsø er den største byen i Nord Norge, og en viktig by i Sápmi, og overføringsverdien av et prosjekt i et sentralt byrom av denne størrelsen og kompleksiteten vil være stor. Prosjektet vil føre til kunnsapsøkning i kommunen og for kuratorer, kunstnere og entreprenører. God dokumentasjon og formidling underveis skal forankre kunstprosjektene godt både innad i kommunen og ute blant byens folk. Prosjektutviklingen kan følges på kommunens nettsider, samtidig med utsendelse av pressemeldinger når milepæler oppnås.

Hvert prosjekt følges og dokumenteres innenfor egne tidsløp, og formidles fortløpende på kommunens infosider og/eller sosiale medier.

Byggeprosjektet / gateprosjektet

Storgata i Tromsø sentrum har en rekke viktige funksjoner som blant annet handelsgate, ferdselsåre og møteplass. Den er et viktig byrom i sentrum for både for fastboende og besøkende.

De siste år er det gjennomført oppgradering av Storgata sør mellom Fr. Langes gate og Kirkegata. Dette har gitt ikke bare området, men hele byen et betydelig løft. Materialbruk og gatemøbler av høy kvalitet, godt samspill mellom gatelegemet og tilstøtende bygg er noe av det som løfter og fremhever denne delen av sentrum.

Storgata nord, mellom Fr. Langes gate og Bispegata er preget av forfall. Fortausarealet fremstår i dag som et lappeteppe. Ukentlig skades skiferheller som må fjernes og erstattes med asfalt som en midlertidig løsning. Hull og ujevnheter medfører en reell fare for myke trafikanter. Det brukes også betydelige beløp på vedlikehold av denne delen av Storgata, selv om resultatet ikke bærer preg av det. Slik gaten fremstår i dag ivaretas verken trygghet eller trivsel på en god nok måte.

Kommunestyret gikk i 2021 inn for en å full oppgradering av Storgata nord, etter modell av allerede utbedret del Storgata sør.

Verte landskap, Lo:Le arkitektur og landskap og Hinnstein AS ble engasjert til å utføre detaljprosjekteringen som innebærer en vurdering av gaten som helhet. Illustrasjonene under er fra prosjekteringen.

I 2016-2018 fikk Storgata sør for Fredrik Langes gate til Kirkegata en real ansiktsløftning da den ble omgjort til gågate og fikk nytt dekke. Dette har satt standarden for oppussingen av Storgata videre mot Bispegata.

Arkitekturen, fysiske rammebetingelser og historisk kontekst

Storgata strekker seg fra Muségata til Skriverplassen. Siktlinjene preges av utsikten til Malangsfjellene i sør og fjellene på Ringvassøya i nord.

Tromsø vokste frem rundt naustene i strandkanten og bryggene i sundet, og etterhvert krambodene på nedsida og kjøpmannsgårdene på oversida av Sjøgata. De store bybrannene i 1948 og 1969 gjør at det bare er i kvartalet mellom Fredrik Langes gate, Sjøgata og veistubben nord for Sjøgata 16 at vi i dag kan lese denne historiske bygningsstrukturen. Mellom Sjøgata og Storgata lå det et konglomerat av uthus, fjøs, stall, elhus, bakstehus, utedo, vedskjul, sjåer etc. Nedsida av Storgata var derfor preget av disse uthusene helt frem til moderne tid.

Ved plan-og bygningsloven fra 1846 fikk byen de karakteristiske brannintervallene / allmenningene som krysser Storgata: Strandskillet, Torgallmenningen, Bispegata, Nordre Tollbodgate og Skriverplassen. Murtvangsloven i 1904, etter bybrannen i Ålesund, satte et tydelig preg på Storgata med murbygg som Storgata 65 (Rødbanken), Storgata 68 (Wi-To), Storgata 73 (Solid), Storgata 93A (Nitty Gritty) og Storgata 93B (Verdensteatret kino).

Storgata ble opprinnelig stukket ut mellom eiendommene til byens første borgere, Figenschou (Storgata 84 - Burger King) og Giæver (Storgata 65 - Rødbanken). I en periode het gata «Strandgaden», og var den første gata som ble bygget etter amtmann Sommerfeldts planskisse fra 1788, en klassisk rutenettplan.

Storgata ble i stor grad utbygget mellom 1815 og 1830 med to-etasjes trehus, men de viktigste handelsgatene var på den tiden Fr. Langes gate og Sjøgata. På 1860-tallet, da man fikk «skifertrottoarer», flanerte man på «Strøget» mellom Storgata 44 (Grand hotell) og Storgata 95 (Perspektivet museum).

Omkring 1. verdenskrig fikk Storgata preg av å være handlegate og hovedgate for alvor. «Speilglassrevolusjonen» ga moderne forretningslokaler i så godt som hele gateløpet.

Kirkeparken, Storgata og Torgallmenningen er fortsatt de viktigste offentlige uterommene i Tromsø sentrum. Storgata er den viktigste utelivsgata i Tromsø, med flere barer og restauranter, og et yrende natteliv. Ved etableringa av handelsparker utefor sentrum har Storgata de senere årene blitt tappet for handel, og gata har tidvis vært preget av tomme lokaler. Eksplosjonen i turistnæringa før covid satte også sitt tydelige preg på gata, med etablering av en rekke souvenirbutikker.

Arkitektoniske stilarter

Trehusene i den opprinnelige bykjernen var i empirestil. Dette er Perspektivet museum (Storgata 95) og den katolske bispegården (Storgata 94) de mest fremtredende eksemplene på. Murhusene er i all hovedsak i jugendstil.

I 1960 ble rasjoneringen av bygningsmaterialer (og biler) etter krigen opphevet, og man ville erstatte trehusene med brannsikre betongbygg som utnyttet hele tomtearealet. Storgata byggelinje ble utvidet for å gi plass til skråparkering. Dette ble gjennomført i Storgata 70/72 (KV-bygget) og Tromsøs forretningsbank (Storgata 74), tegnet av Jan Inge Hovig. Tre-etasjes betongbygg kom delvis som erstatninger etter brann, eller ønske om modernisering, og er spredt langs hele Storgatas gateløp. Storgata 67 (Tempo-gården) og Storgata 85 (Essens) og Storgata 89 (Britts Boutique) er tydelige eksempler på dette.

Den store bybrannen i 1969 gjorde at kvartalet mellom Sjøgata 16 og Stortorget forsvant, dette kvartalet preges i dag av de nye husene som bygget på tomta foran Torgcenteret (Storgata 79-83) etter årtusenskifte. Husene på sørsida av Torgallmenningen mellom Storgata og Grønnegata forsvant også, og ble erstattet av Kulturhuset og Gjensidigegården (Storgata 92). Storgata og torget var i lang tid preget av provisorier for de forretningene som ble ødelagt i brannen.

Storgata mellom Fr. Langes gate og Bispegata ble bussgate i 1978, og gågate ved Tromsøs 200-års jubileum i 1994. Oppgraderingen av gatedekket ble da gjort med gjenskaping av «skifertrottoarene» fra 1860-årene.

Vern

Den antikvariske bygningskomisjonen av 1933 foreslo fredning av den katolske bispegården og Perspektivet museum. Dette ble vedtatt av Quislings regjering i 1942. I 1994 ble Verdensteatret kino fredet, og i 2009 ble Løkkekiosken (Raketten) fredet.

Den første reguleringsplanen med verneformål kom i 1973 og omfattet husene på oversiden av Storgata fra Grand hotell til Wi-To. Den store politiske diskusjonen om vern kontra modernisering gjorde at det ikke kom en verneplan i sentrum før 2008. Ved bygginga av Veita-senteret på 1980-tallet førte dette blant annet til at det ble revet og oppført en pastisj av Skanckegården (Storgata 102) fra 1805.

Kilde: Erling Steenstrup

Eksisterende kunst i området

I nærheten av de tre utvalgte stedene for kunstprosjekter finnes noe offentlig kunst. Utdypende oversikt over eksisterende kunst listes opp under hvert enkelt sted.

Brukere og publikum

Storgata er sammen med Kirkeparken og Torgallmenningen det viktigste offentlige uterommet i Tromsø og er derfor viktig for alle byens innbyggere og besøkende. Både de som bor «i byen» og «bonan» har brukt gata til å møte folk, handle, se og bli sett, feire, demonstrere, gå fra nord til sør og omvendt i sentrum – kort sagt alt som en hovedgate skal brukes til. De som bor i sentrum har Storgata som sitt nærområde. Tromsø sentrum har en variert befolkning, med luksusleiligheter på den ene siden, og en opphopning av levekårsutfordringer på den andre. Hele 30% av barn i sentrum lever i lavinntektshusholdninger, kontra 8,3% totalt i kommunen. (Kilde: 0225 Kommuneplan for Tromsø sentrum 2020-2032, s. 15)

Tromsø er en internasjonal by, og i kommunen har 13,3% av befolkningen innvandrerbakgrunn. De største innvandrergruppene kommer fra Polen, Tyskland, Sverige, Russland og Syria (Kilde: SSB, 01.01.2021).

Gyllenborg barneskole i Tromsø sentrum har i underkant av 300 elever, her har mange av elevene en flerkulturell bakgrunn og over 50 nasjoner er representert ved skolen.

Tromsø er også en samisk by, og er den kommunen i Norge med flest innbyggere registrert i Sametingets manntall. Dette bør representeres i kunsten.

Storgata har stort sett samme brukergruppe over hele strekket, men de ulike stedene har litt ulike funksjoner:

- **1 Storgata / Fredrik Langes gate.** Fredrik Langes gate er kollektivtrafikkgate og det er derfor mange som venter på buss i krysset her. Det henger ofte en del ungdommer i området, det bør derfor tilrettelegges for ikke-kommersielt opphold i tillegg til de kommersielle tilbudene som allerede finnes. Dette ønsker vi skal reflekteres i et kunstprosjekt.
- **2 Storgata / Torgallmenningen.** Torgallmenningen er byens storstue og rommer alt fra demonstrasjoner, til Samisk uke, marathontog, konserter, Bondens marked, torghandel, id-feiring og julegrantenning mm.
- **3 Storgata / Bispegata.** Verdensteateret kino og Perspektivet Museum setter sitt preg på denne delen av Storgata.

Bildetekst: Perspektivet Museum har brukt Storgata til arrangementer, her åpning av veggmaleri av Cora Sandel av WOW. (Foto: Perspektivet Museum)

Visjoner og overordnet målsetting for kunsten

Byggene langs Storgata som inngår i vårt prosjekt er med få unntak, alle private: - gategulvet er offentlig, mens fasadene og veggene er private. Opplevs det som en innskrenking, eller er man seg det bevisst når man flanerer i Storgata? Hva betyr det for bruken av det offentlige rommet? Hvor kan befolkningen ytre seg; kan man stå på gulvet å rope? Kan man skrive på gulvet? Kan man sette seg ned og nekte å flytte på seg, - på det offentlige gategulvet eller inntil en privat vegg? Hva skjer med våre offentlige rom når de umerkelig forandres til gjennomkommersialiserte markedsføringsplasser, hvor kan man oppholde seg uten å føle at man må kjøpe noe?

Å tilrettelegge for *fysiske offentlige rom* er ekstra viktig når mye av den offentlig samtalen har *"beveget seg bort fra torget, og blitt mer abstrahert fra det fysiske"* og i stedet oppstår *"i en mer fragmentert offentlighet i sosiale medier"* (*"Bysamfunn"*, antologi, kapittel 2, Bergsli, Sandkjær og Sirowy, 2019). Sosiale medier forsterker segregerte meninger og avskjærer krysspunktene der tilfeldige møter mellom ulike grupper oppstår. En åpen tilgang til offentlige rom for kollektive uttrykk og kollektive utførelser er et av de viktigste forholdene for demokratiet. (*"Bysamfunn"*) Det fysiske offentlige rommet er ditt og mitt, - det er vårt! Er vi ikke oppmerksomme, hvis vi tar det for gitt eller hvis vi ikke bryr oss, kan vi, litt etter litt, miste det. På sikt vil det kunne bli et demokratisk problem.

I Jane Jacobs banebrytende bok fra 1961 *"The Death and Life of Great American Cities"*, skriver hun på side 27; *"Streets and their sidewalks - the main public places of a city - are its most vital organs."* En mangfoldig gate er trivelig å gå i, den føles sikker å oppholde seg i på ulike tider av døgnet, som igjen fører til at flere ønsker å gå der. Tilfeldige møter mellom ulike grupper mennesker kan oppstå. *"Street sociability is no trivial matter. Social streets are safer. They are healthier."* (*"Using urban experiments to find happier streets"*, 2014, Charles Montgomery, canadisk forfatter og urbanist)

Å opprettholde Storgata som allmenning og en viktig arena for ytringer, fellesskap og dens demokratiserende og ikke-kommersielle status er særdeles viktig at ivaretas. Alle tre kunstprosjekter skal derfor på ulikt vis forholde seg til dette. Storgataprojektet kan med dette bli en drivkraft for videreutviklingen av et levende Tromsø sentrum.

Gatene som krysser Storgata representerer forstyrrelser i en ellers strømlinjeformet og rett gate, og trekker linjer til viktige offentlige institusjoner; skoler, bibliotek, kino, teater og musikk m.m. og er derfor viktige å poengtere i en kunstplan. Prosjektet med oppgradering av Storgata nord har klare avgrensninger, men kunstplanen kan både utfordre og utvide disse rammene, ved å gå i dialog med viktige historiske tverrforbindelser som veiter, gater og torg, og inkludere disse i prosjektet.

Som de fleste andre steder er den eksisterende kunsten i området primært figurative skulpturer og byster som hovedsaklig hedrer ulike norske menn. Med dette prosjektet har vi en fin mulighet til å kunne utvide kunstspekteret, finne kunstneriske uttrykk som favner bredere, slik at flere kan føle seg representert i det offentlige rom. Vi ønsker kunstprosjekter som holder høyt nasjonalt og internasjonalt nivå.

For hvert av de tre prosjektstedene skrives mer detaljerte kunstplaner som presenterer de aktuelle lokalitetenes særegenheter og overordnede tanker om ønskede kunstprosjekter.

Budsjett

Totalbudsjett for alle tre kunstprosjekter:

Administrative utgifter (Kunstkonsulenter, avgifter og reisekostnader) 707 400

Kunstrelaterte utgifter*:

Oppdrag 1: Storgata / Fredrik Langes gate 2 339 781

Oppdrag 2: Storgata / Torgallmenningen 2 577 622

Oppdrag 3: Storgata / Bispegata 1 216 601

Kunstbudsjett Storgataprojektene:

6 841 404

*Kunstrelaterte utgifter inkluderer gjennomføring av konkurranser, kunstneres honorar, produksjonskostnader, timer til rådgivende ingeniør og entreprenør, 5%BHK, formidling/dokumentasjon, skilting, indeksregulering byggekost og uforutsett/reserve.

Finansieringsplan:

Tromsø kommunes kunstordning, bevilget april 2022 4 000 000

Byggherrebidrag, bidrag til fundamenter og tilhørende prosjektering, januar 2023 300 000

Tromsø kommune, sikring av indeksregulering byggekost veganlegg 12,3% 550 000

Bidrag fra KORO / LOK 2 000 000

Sum 6 850 000

Framdrift

Prinsipper for en overordnet kunstplan ble levert i begynnelsen av oktober 2021. Denne dannet grunnlag for denne mer detaljert kunstplanen. Kunstprosjektet følger tidsplanen til hovedprosjektet Storgata nord, og ferdigstilles samtidig. Det er derfor ønskelig så tidlig som mulig å involvere kunstnerne, slik at kunsten henger med på milepælene i byggeprosjektet.

Milepæler for byggeprosjektet oppgradering av Storgata nord pr. november 2022. Det kan bli endringer i oppsatt tidsplan.

Oppstart forprosjekt. Desember 2019

Forprosjekt. Januar – mai 2020

Vedtak/Godkjenning. Juni 2020

Oppstart detaljprosjektering. August 2021

Godkjenning / Finansiering. Vår – sommer 2022

Konkurranse. Høst 2022

Anleggsstart del 1. Etablere ny vegoverbygning og infrastruktur. 2. kvartal 2023

Anleggsstart del 2. Etablere overflate; steidekke, møblering, beplantning. 2. kvartal 2024

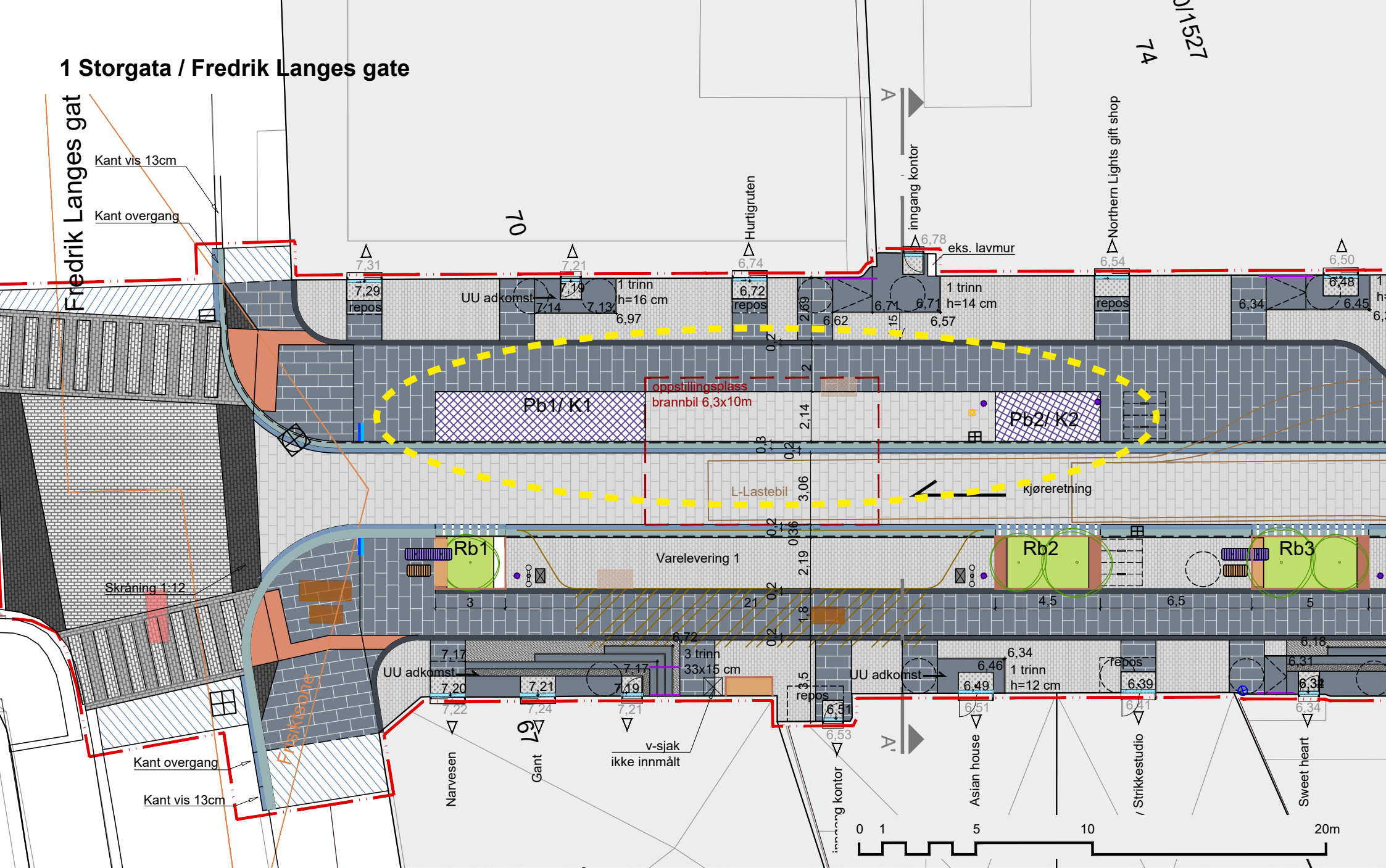
Ferdigstillelse. Desember 2024

Overtakelse. Årsslutt 2025

Fremdriftsplan for kunstprosjektene - de tre prosjektene har felles fremdriftsplan i størst mulig grad

2022 Uke 48	Prosjekt 1 og 3: Invitasjon til prekvalifisering for konkurranser sendes ut
2023 Uke 1	Prosjekt 1 og 3: Innsendelsesfrist prekvalifisering fredag 06.01.2023
2023 Uke 2	Prosjekt 1 og 3: Gjennomgang av innsendt materiale, grovsortering
2023 Uke 3	Prosjekt 1 og 3: Kunstutvalg velger ut tre kunstnere til inviterte konkurranser
2023 Uke 4	Prosjekt 1 og 3: Utvalgte kunstnere får beskjed, med invitasjon til befaring Prosjekt 2: Fem kunstnere til invitert konkurranse er klare
2023 Uke 6	Felles oppstartsseminar og befaring for de tre kunstprosjektene i Storgata 7. februar
2023 Uke 17	Prosjekt 1 og 3: Innlevering av konkurranser fredag 28. april
2023 Uke 20	Prosjekt 2: Innlevering av konkurranse fredag 19. mai
2023 Uke 22	Prosjekt 1 og 3: Juryering. Avgjørelse innen fredag 02. juni
2023 Uke 23	Prosjekt 2: Juryering. Avgjørelse innen fredag 09. juni
2023 Uke 24	Oppstartsmøte og kontrakt med valgte kunstnere
2023 - 2024	Produksjon kunstverk
2024 - ultimo	Ferdigstillelse kunstverk, koordineres med hovedprosjektet

1 Storgata / Fredrik Langes gate

Foreløpig plan av Verte og Lo:Le. Målestokk 1:200 Avsatte områder til kunst er markert med lilla skravur.

1 Storgata / Fredrik Langes gate

Fredrik Langes gate er en viktig kollektivgate, som leder opp til Kongsbakken vgs. og Gyllenborg barneskole.

Arkitektur :

De to stedene avsatt for kunst her ligger foran to betongbygg fra 1960-tallet. Disse to byggene er trukket tilbake som et resultat av Otmar Muhrs reguleringsplan 1960, for å gi plass til skråparkering i Storgata.

Storgata 70/72 Kjøpmennenes varehus, «KV», ble tegnet av Harry Gangvik i etterkrigsmodernistk stil, og sto ferdig 1968

Storgata 74 Tromsø forretningsbank sto ferdig i 1966 og er tegnet av arkitekt Jan Inge Hovig. Bygget har et dristig eksponert bæresystem i naturbetong. I Tromsø har Jan Inge Hovig også tegnet Ishavskatedralen, Alfheim svømmehall og Fylkeshuset i Troms (nå NAV). Naturbetong ble utviklet av Erling Viksjø og Sverre Jystad på 1950-tallet og er Norges bidrag til betongarkitekturen.

Kunst:

Det finnes ingen offentlige kunstprosjekter i umiddelbar tilknytning til området Storgata 70/72 og 74. I nærheten finnes et nokså nytt offentlig kunstprosjekt tilknyttet oppgraderingen av Storgata sør; et innkjøpt sitteobjekt av Haugen/Zohar (2018) som befinner seg på baksiden av domkirka. I tillegg står statuen "Mor og barn" av Ørnulf Bast (1961), en byste av Adolf Thomsen, utført av Trygve Thorsen (1946) samt en minnetavle over ofre fra Andre Verdenskrig i Kirkeparken. I Kongeparken finner vi statuen av Kong Olav og en blomsterpike, utført av Marit Wiklund, 1994. Det finnes også et grafittiverk av Goth i bakgården til Storgata 67.

Visjoner for kunstprosjektet, brukere og publikum:

Krysset Storgata / Fredrik Langes gate fungerer som et venteområde for buss, og det er tidvis mange ungdommer i området. Den inntrukne byggelinja fra 1960-tallets byggeplan foran Storgata 70/72 og Storgata 74 danner en utvidelse i det rette gateløpet, og er derfor en naturlig plass for et kunstnerisk skulpturelt grep for venting, uformelle møter og ikke-kommersielle opphold for alle.

Det er satt av to områder til et skulpturelt verk. Områdene avsatt til kunst skal forståes som rammer, prosjektet kan bruke mindre areal, men ikke mer enn det som er avsatt. Stedet gir mulighet for å arbeide i høyden. Kunstprosjektet skal fungere sommer så vel som vinter, materialene som brukes må tåle røff bruk og hard klimapåkjenning.

Til denne oppgaven ønskes vi å nå ut til en bred gruppe kunstnere, med et bredt tilfang av idéer. Vi legger derfor opp til en åpen prekvalifisering, hvorav tre kunstnere/team inviteres videre til konkurranse. Kunstutvalget har også anledning til å invitere kunstnere direkte til konkurransen.

Oversiktsbilder av dagens situasjon;
Kunstprosjekt 1: utenfor Storgata 70/72 og 74 ved krysset
Storgata - Fredrik Langes gate

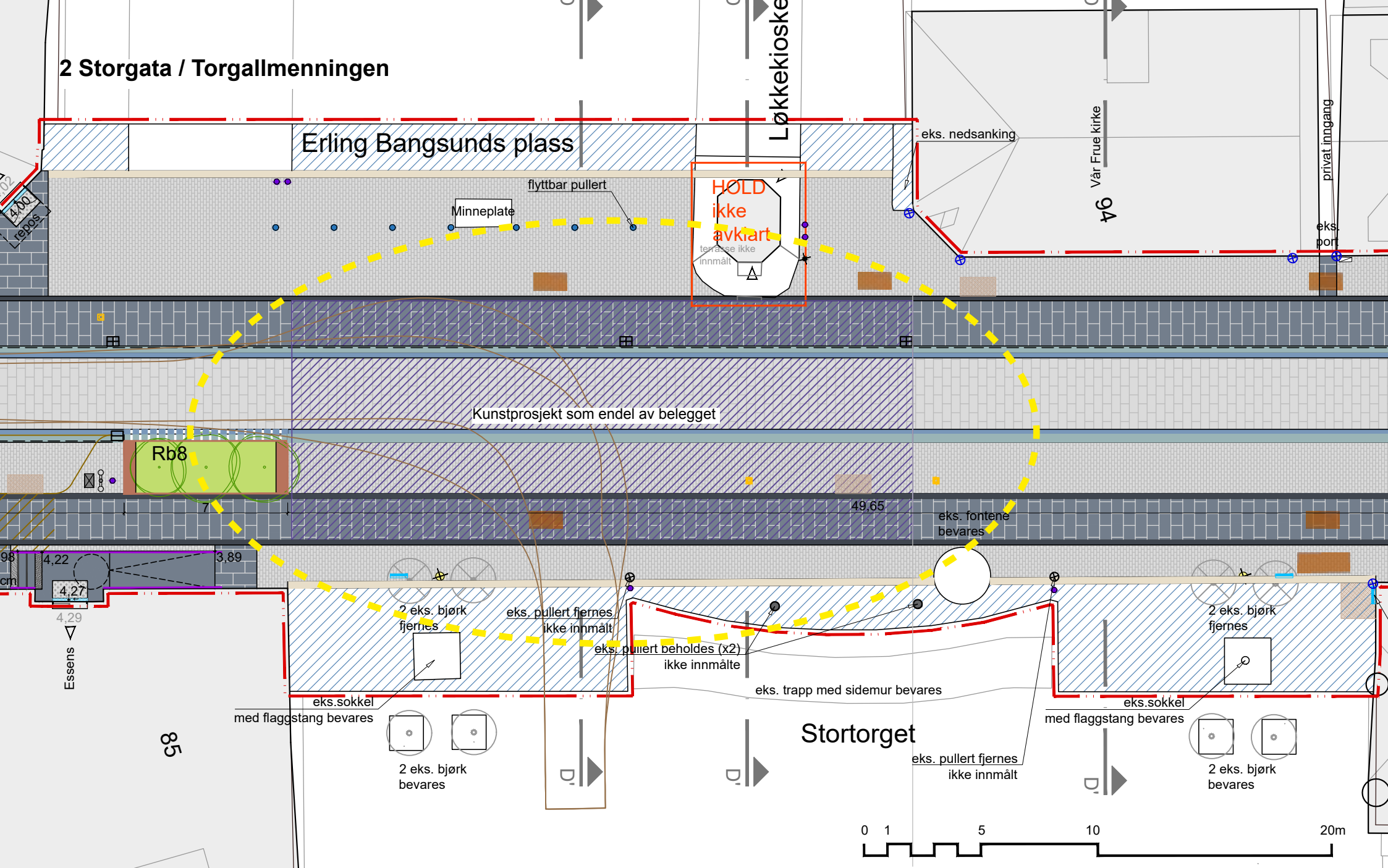
Fremdrift

2022 Uke 48	Invitasjon til prekvalifisering for konkurranse sendes ut
2023 Uke 1	Innsendelsesfrist prekvalifisering fredag 06.01.2023
2023 Uke 2	Gjennomgang av innsendt materiale, grovsortering
2023 Uke 3	Kunstutvalg velger ut tre kunstnere til invitert konkurranse
2023 Uke 4	Utvalgte kunstnere får beskjed, med invitasjon til befaring
2023 Uke 6	Felles oppstartseminar og befaring for de tre kunstprosjektene i Storgata 7. februar
2023 Uke 17	Innlevering av konkurranse fredag 28. april, fysisk materiale leveres Tromsø rådhus før kl. 15.00 denne dag
2023 Uke 22	Juryering. Avgjørelse innen fredag 02. juni
2023 Uke 24	Oppstartsmøte og kontrakt med valgt kunstner
2023 - 2024	Produksjon kunstverk
2024	Ferdigstilling kunstverk, koordineres med hovedprosjektet

Inviterte kunstnere til lukket konkurranse: Yngvild Rolland, Jacob Dahlgren og kunstnerduoen Lutz-Rainer Müller / Stian Ådlandsvik.
Alle har takket ja.

Kunstprosjektet må forholde seg til hovedprosjektets fremdriftsplan. Det tas forbehold om endringer i tidsplan, grunnet endelige budsjettavklaringer i midten av desember 2022, eller andre forhold som vil påvirke prosjektets fremdriftsplan.

2 Storgata / Torgallmenningen

2 Storgata / Torgallmenningen

Torgallmenningen krysser Storgata, og er idag, sammen med Kirkeparken og Storgata, det viktigste offentlige rommet i Tromsø. Det er også her forbindelsen til havet også er tydeligst fra Storgata, herfra ser man også de viktige byikonene for Tromsø: Tromsbrua, Ishavskatedralen og Tromsdalstinden. Almenningen går over i parkdraget som fortsetter helt opp til Gyllenberg skole.

Torget rommer flere funksjoner: torghandel, konserter, arena for film-, musikk-, mat og teaterfestivaler, demonstrasjoner, markeringer og feiringer av viktige offentlige hendelser som samefolkets dag, 1. mai, 17. mai, Id, Pride m.m. Omkransende bygninger inneholder institusjoner som Kulturhuset, Rådhuset, Tvibit ungdomshus, Gyllenberg skole, Rådstua teaterhus, Den katolske kirke og bispegård, Kystens hus og avisa Nordlys.

Arkitektur:

Strandlinjen gikk opprinnelig nesten helt opp til Storgata. «Torvet» fra 1810 lå derfor opprinnelig på oversida av veien. Den første Rådstua, bygget tidlig 1820-tallet lå for enden av dette torget, midt i dagens Grønnegate. Dagens Stortorg ble fylt ut på slutten av 1800-tallet, mens dagens torghuk med flytebrygge kom etter krigen. Fondmotiv for torget er i dag Rådstua og musikkpaviljongen mot vest og siktlinje mot Tromsøikonene Tromsøbrua, Ishavskatedralen og Tromsdalstinden mot øst.

Stortorget, på nedsiden av Storgata, er i stor grad dominert av betongarkitektur fra 60-tallet, utenom Anderson-gården (Vitus apoteket) bygget i 1830, samtidig og med samme eier som den katolske bispegården, som sammen med den katolske kirka ligger ved oversiden av veien, på Erling Bangsunds plass. På andre sida av denne plassen ligger Kulturhuset og Gjensidigegården (nå Nordlys) fra 1980-tallet. Løkkekiosken(Raketten) er sentralt plassert på torget. En allé med store trær, muligens med almetrær, dominerte før bybrannen i 1969 dagens Erling Bangsunds plass.

Kunst:

Kunsten som preger Stortorget og Erling Bangsundsplass idag består av tre figurative kunstverk som hedrer tre norske menn utført av tre mannlige kunstnere: øverst ved Rådstua finner vi statuen av Kong Haakon, utført av Per Palle Storm i 1969, deretter bysten av Arthur Arntzen, utført av Nils Aas i 1997, og nederst mot kaia står Fangstmonumentet, av Sivert Donali fra 1984. Den som ser seg omkring kan også finne en teatermaskott, skulptur av dachshund, på taket på Rådstua, tilsvarende den som står på kaia ved Hålogaland teater laget av Inghild Karlsen og Bo Bisgaard, 2005, samt et trerelief/fasadeverk utvendig og innvendig på Rådhuset av Erlend Leirdal, 2004. I tillegg finnes et bord fra Tromsø Sjøfront Laboratorium signert Lawrence Malstaf foran inngangen til Rådhuset, samt et tekstverk i betongen utenfor inngangen til Rådhuset, "Vi står han av" av Arthur Arntzen og Are Andreassen, 2004. Skulpturer (uten tittel) av Anne Berit Nedland inne på Kulturhuset er godt synlig utenfra. Torget er også arena for ulike temporære kunstuttrykk og hendelser.

[https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Stortorget_\(Tromsø\)](https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Stortorget_(Tromsø))

Visjoner for kunstprosjektet, brukere og publikum:

Torgallmenningen er byens «storstue», der alle byens innbyggere, turister og besøkende skal føle seg velkomne.

De allerede eksisterende kunstverkene som står på Stortorget og Erling Bangsunds plass er lite representative for hvordan vi idag tenker representasjon og tilstedeværelse i det offentlige rom. Representasjon og mangfold er viktige tema i kunstdiskursene både nasjonalt og internasjonalt, både med hensyn til kjønn, legning og kulturell bakgrunn, og har vært tydelig tilstede på de siste årenes store kunstmønstringer i både Veneziabiennialene og dOCUMENTA i Kassel.

I Tromsø, som resten av Norge, kan vi se et mønster i mangel på mangfold i kunstverk og kunstprosjekter i det offentlige rom. Denne skjevheten bør dette kunstprosjekt ta hensyn til, og det er nettopp her kunstens mulighet ligger; fordi kunsten representerer et frirom som er anderledes enn det vi vanligvis oppfatter som politiske skillelinjer, vanetankegang, båstenkninger og det konforme.

Kunstprosjektet tenkes som «et teppe» eller et «demokratisk gulv» innfelt i og som en del av det generelle dekket. Å arbeide i flaten vil åpne mulighetene for at andre typer kunstnere, kunstuttrykk og representasjon kan tildeles prosjektet, enn de som normalt arbeider med kunstprosjekter i offentlige uterom. Kunstprosjektet her kan bli en ny «juvel», et verk som kan pirre nysgjerrigheten for den som ser, skape engasjement, og fungere som en metaforisk «plattform for ytring».

Stortorget og Erling Bangsunds plass skal på sikt oppgraderes, når det blir vet vi ikke. Man kan likevel tenke at dette prosjektets kunstbidrag blir det første av en serie kunstprosjekter i dette sentrale byrommet, som vil kunne representere flere enn dagens mest iøynefallende «menn på sokkel». For å få til det må vi starte *ett sted*, med *ett* tydelig kunstprosjekt.

Storgatas gatebelegg krysser Torgallmenningen i nord-sør gående retning. Kunstprosjektet i gatebelegget kan gjerne være med å bryte opp den tydelige nord- sør retningen, og heller kanskje understreke torgallmenningen som et sammenhengende parkdrag, som krysser Storgata i øst-vest retning. Området avsatt til kunst her skal forståes som en ramme, prosjektet kan bruke mindre areal, men ikke mer, enn det som er avsatt.

Vi ønsker å ha en invitert konkurranse eller parallelloppdrag med 3-5 kunstnere på Storgata / Torgallmenningen for å sikre høy kunstnerisk kvalitet og samtidig få inn flere løsningsforslag. Parallelloppdrag gir bedre muligheter for grundigere oppfølging av kunstnerne gjennom idéfasen, utviklingsprosessen til gjennomføring av endelig valgt kunstprosjekt, enn f.eks en ren konkurranseform. Valgt kunstner/kunstgruppe må arbeide tett med landskapsarkitekt, kunstkonsulenter og utførende entreprenør, for å sikre god framdrift, gjennomføring og materialitet som tåler røff bruk og Tromsøs harde klima.

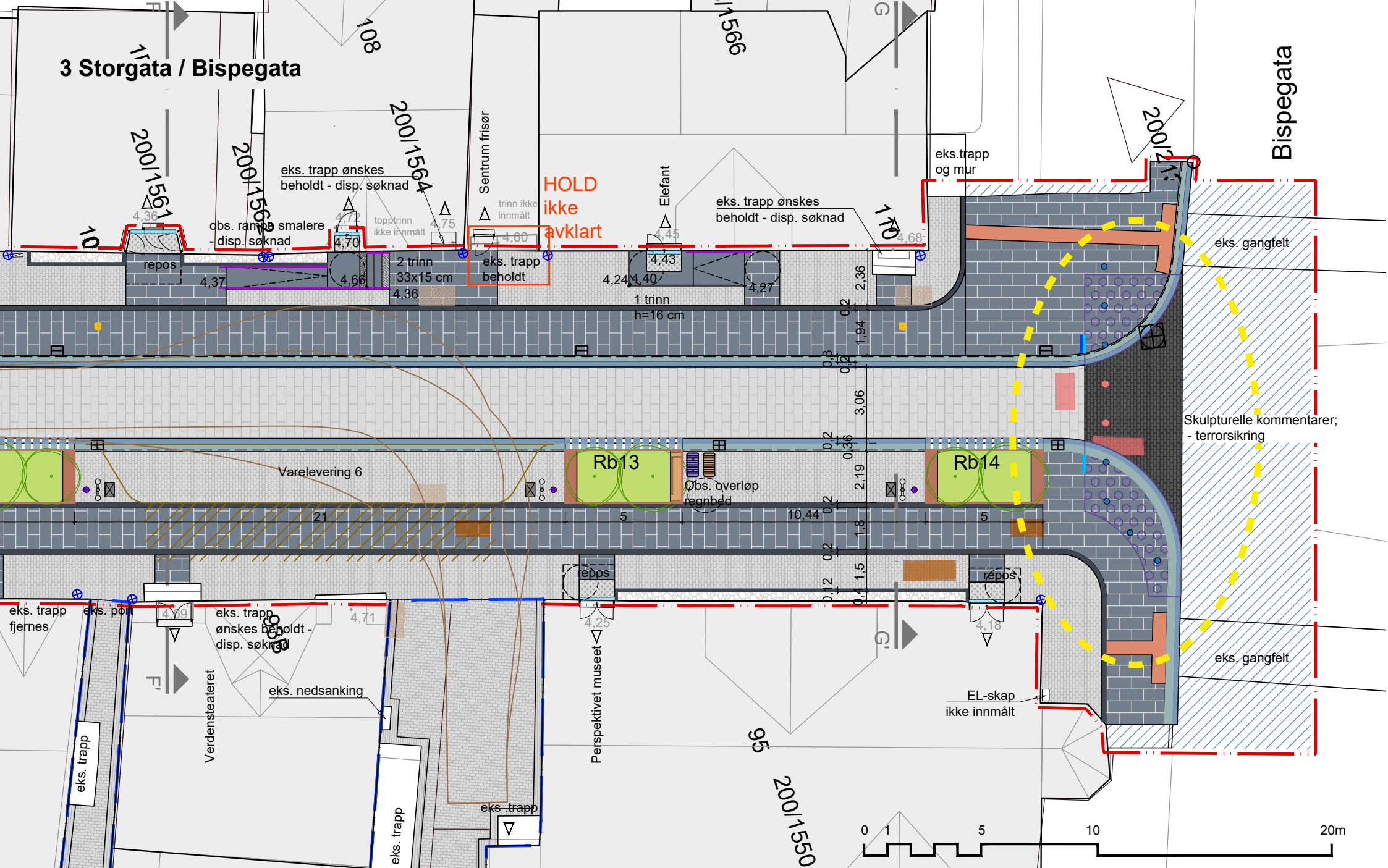
Oversiktsbilder av dagens situasjon;
Kunstprosjekt 2: Storgata / Torgallmenningen

Framdrift

2023 Uke 4	Fem kunstnere til invitert konkurranse er klare
2023 Uke 6	Felles oppstartsseminar og befaring for de tre kunstprosjektene i Storgata 7. februar
2023 Uke 12	Individuelle møter med konkurransedeltagerne
2023 Uke 20	Innlevering av konkurranse fredag 19. mai, fysisk materiale leveres Tromsø rådhus før kl. 15.00 denne dag
2023 Uke 23	Juryering. Avgjørelse innen fredag 09. juni
2023 Uke 24	Oppstartsmøte og kontrakt med valgt kunstner
2023 - 2024	Produksjon kunstverk
2024	Ferdigstillelse kunstverk, koordineres med hovedprosjektet

Inviterte kunstnere til lukket konkurranse: Marit Følstad, Katarina Pirak Sikku, Ramona Salo, Sayed Sattar Hasan og Åsne Kummeneje Mellem. Alle har takket ja.

Kunstprosjektet må forholde seg til hovedprosjektets fremdriftsplan. Det tas forbehold om endringer i tidsplan, grunnet endelige budsjettavklaringer i midten av desember 2022, eller andre forhold som vil påvirke prosjektets fremdriftsplan.

Foreløpig plan av Verte og Lo:Le. Målestokk 1:200 Område for kunst er markert med lilla sirkler

3 Storgata / Bispegata

To viktige kulturinstitusjoner setter sitt preg på denne enden av gågata; Verdensteatret Kino, den eldste kinoen i Nord-Europa som har vært i kontinuerlig drift, og Perspektivet Museum.

Arkitektur:

Bispegata er en brannintervall, et resultat av plan og bygningsloven fra 1845. **Storgata 110**, Echrollgården, fra 1829 i empirestil, var den første bispegården i Hålogaland bispedømme, derav navnet «Bispegata». **Storgata 95**, Perspektivet museum, fra 1839, er Tromsøs beste eksempel på Bergen-empire, og karakteriseres av svai i taket, liggende panel og streng symmetri.

Fun fact: Nobelprishjørnet / Litterært hjørne. Bjørnstjerne Bjørnson har overnattet på Hotel Norden (Storgata 97). Knut Hamsun sitt første forlag lå i Storgata 106. Og Borghild Krane som skrev den første biografien om Sigrid Undset, hadde kontor i Storgata 104. Sara Fabricius /Cora Sandel, ikke nobelprisvinner, men kjent forfatter, bodde i Storgata 95 i sin ungdom.

Kunst:

Det ble utført et veggmaleri vis-a-vis Perspektivet museum, dedikert Cora Sandel/Sara Fabritius, av Liv Ragnhild Kjellman/ WOW i 2021. Maleriet er godt synlig når man entrer Storgata fra Bispegata. I tillegg finnes en byste av Ingvald Jaklin laget av Ulf Dreier, 1999, og skulpturgruppen "Løperne" av Leonardi Lustig, 2016, i trekantparken Ingvald Jaklins plass mellom Skippergata og Bispegata.

Visjoner for kunstprosjektet, brukere og publikum:

Kunstprosjektet ligger i Storgatas ende mot nord, der gågata møter den trafikkerte Bispegata. Her prosjekteres det en terrorsikring for å hindre at noen kan komme kjørende i høy hastighet nedover Storgatbakken og innover Storgata. Vi ser på dette som et interessant sted for kunst.

Hva betyr denne redselen vi har for alvorlige hendelser i det offentlige rom? Kan vi sikre oss mot et hvert terrorangrep? Hva betyr det byplanmessig at det settes opp et stengsel midt i en gateflyt? Er dette noe et kunstprosjekt kan problematisere eller eventuelt uttrykke humoristisk? Kunstprosjektet kan også kommentere samfunnets økende sikkerhetsbehov og innskrenking av det offentlige rom.

Områdene avsatt til kunst ligger i gangsonene der det er prosjektert permanente pullerter. Kunstverket kan benytte begge områdene avsatt til kunst, eller bare ett. I kjøresonen er det prosjektert heve-/senkepullerter, disse inngår ikke i kunstprosjektet. Kunstverket må kunne oppfylle alle relevante krav til sikring som normalt ivaretaes av en pullert, materialene som brukes må tåle røff bruk og hard klimapåkjenning. Kunstner må derfor arbeide tett med prosjekterende og utførende fra hovedprosjektet for å sikre dette. Byggherre står for kostnader til fundament og evt frembringelse av strøm.

Til denne oppgaven ønskes vi å nå ut til en bred gruppe kunstnere, med et bredt tilfang av idéer. Vi legger derfor opp til en åpen prekvalifisering, hvorav tre kunstnere/team inviteres videre til konkurranse. Kunstutvalget har også anledning til å invitere kunstnere direkte til konkurransen.

Oversiktsbilder av dagens situasjon;
Kunstprosjekt 3: Storgata - Bispegata.

Fremdrift

2022 Uke 48	Invitasjon til prekvalifisering for konkurranse sendes ut
2023 Uke 1	Innsendelsesfrist prekvalifisering fredag 06.01.2023
2023 Uke 2	Gjennomgang av innsendt materiale, grovsortering
2023 Uke 3	Kunstutvalg velger ut tre kunstnere til invitert konkurranse
2023 Uke 4	Utvalgte kunstnere får beskjed, med invitasjon til befaring
2023 Uke 6	Felles oppstartseminar og befaring for de tre kunstprosjektene i Storgata 7. februar
2023 Uke 17	Innlevering av konkurranse fredag 28. april, fysisk materiale leveres Tromsø rådhus før kl. 15.00 denne dag
2023 Uke 22	Juryering. Avgjørelse innen fredag 02. juni
2023 Uke 24	Oppstartsmøte og kontrakt med valgt kunstner
2023 - 2024	Produksjon kunstverk
2024	Ferdigstilling kunstverk, koordineres med hovedprosjektet

Inviterte kunstnere til lukket konkurranse: Bianca Hisse, Per Kristian Nygård og Gisle Harr.
Pr 31.01.2023 venter vi på endelig bekreftelse fra Per Kristian Nygård, de to andre har takket ja.

Kunstprosjektet må forholde seg til hovedprosjektets fremdriftsplan. Det taes forbehold om endringer i tidsplan, grunnet endelige budsjettavklaringer i midten av desember 2022, eller andre forhold som vil påvirke prosjektets fremdriftsplan.